

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پروژہ شتابدہی تحول علوم انسانی

مہر ۱۴۰۲

﴿ سال هاست مے خواہیم علوم انسانے متحوّل شود

﴿ از مبانی مادک و دنیا پرستانہ پیراستہ

﴿ و از نو با مبانی الہی ساختہ

روندے کہ بسیار طول کشیدہ
و هنوز بہ نقطہ قابل قبولے نرسیدہ

❧ تأکیدات مقام معظم رهبری از یک سو

❧ و آسیب‌هایی که در کف جامعه دیده می‌شود
❧ به دلیل غریبی بودن علوم انسانی، از دیگر سو

❧ یقین داریم که
❧ قطعاً این تحوّل صورت خواهد پذیرفت

❧ اگر ما اهمال کنیم
❧ بعدتر رویش‌ها؟ انقلاب خواهند آمد
❧ و به پایان خواهند رساند

اما؛

هر چه زودتر محقق شود
نظام اسلامی با آسیب‌ها کمتر
مواجه خواهد شد

❧ راهکارے ارائہ مے کنیم

❧ براے:

❧ تسریع و شتاب دادن بہ این حرکت ضرورے

مطالبه رهبر

۱. یک دهه پیش مقام معظم رهبر در باره ضرورت تحول در علوم انسانی فرمودند:

«ما بایستی در علوم انسانی اجتهاد کنیم؛ نباید مقلد باشیم ... حرف من این است که در باب علوم انسانی کار عمیق انجام بگیرد و صاحبان فکر و اندیشه در این زمینه‌ها کار کنند ... مبانی علوم انسانی در غرب از تفکرات مادی سرچشمه میگیرد. هر کس که تاریخ رنسانس را خوانده باشد، دانسته باشد، آدمهایش را شناخته باشد، این را کاملاً تشخیص می‌دهد»

مطالبہ رہبر

۲. و همچنین در یک سخنرانے دیگر:

«همه دانشها، همه حرکات برتر در یک جامعه، مثل یک کالبد است که روح آن، علوم انسانی است. علوم انسانی جهت میدهد، مشخص میکند که ما کدام طرف داریم میرویم، دانش ما دنبال چیست. وقتی علوم انسانی منحرف شد و بر پایه‌ها غلط و جهان‌بینی‌ها غلط استوار شد، نتیجه این میشود که همه حرکات جامعه به سمت یک گرایش انحرافی پیش میرود»

مطالبه رهبری

۳. و سال بعد:

«علوم انسانی هواک تنفسی مجموعه‌هاک نخبه کشور است که هدایت جامعه را بر عهده دارند بنابراین آلوده یا پاک بودن این هواک تنفسی بسیار تعیین کننده است ... اصلاح در علوم انسانی و تحول در سینما و تلویزیون بدون اصلاح پایه‌هاک معرفتی علوم انسانی غربی امکانپذیر نیست و اصلاح این پایه‌ها نیز در گرو ارتباط مؤثر با حوزه‌هاک علمی و علماک دین است»

مطالبہ رہبر

۴. و سال بعد ہم:

«بہ نظر بندہ اساسی ترین کار ہم این است کہ مبنای علم و فلسفہ تحول علوم انسانی باید تدوین بشود؛ این کار اساسی و کار اولی است کہ بایستی انجام بگیرد»

مطالبہ رہبر

۵. و سال بعدتر:

«مبناک علوم انسانے غری، مبناک غیرالہی است، مبناک مادّک است، مبناک غیر توحیدک است؛ این با مبناک اسلامی سازگار نیست، با مبناک دینے سازگار نیست. علوم انسانے آنوقتے صحیح و مفید و تربیت کنندہک صحیح انسان خواهد بود و بہ فرد و جامعہ نفع خواهد رساند کہ براساس تفکر الہی و جهان بینے الہی باشد؛ این امروز در دانشہاک علوم انسانے در وضع کنونے وجود ندارد؛ روک این بایستے کار کرد، فکر کرد. البتہ، این کار شتاب آلودک نیست - کار بلندمدتے است»

مطالبه رهبری

۶. سال بعد:

«تحول در علوم انسانی که به دلایل بسیار یک امر لازم و ضروری است، نیاز دارد به جوششی از درون و حمایتی از بیرون. خوشبختانه جوشش از درون امروز هست ... حمایت از بیرون هم باید وجود داشته باشد»

مطالبه رهبر

۷. مجدداً تأکید در سال بعد:

«هم فقه ما، هم جامعه‌شناسی ما، هم علوم انسانی ما، هم سیاست ما، هم روش‌های گوناگون ما باید روز به روز بهتر بشود. منتها به دست آدم‌های خبره، به دست آدم‌های وارد، به دست انسان‌های اهل تعمق و کسانی که اهلیت ایجاد راه‌ها را دارند؛ نیمه‌سواها و آدم‌های ناوارد و مدّعی نمیتوانند کار را انجام بدهند»

مطالبہ رہبر

۸. یک سال پس از آن نیز فرمودند:

«ما حالا می‌خواهیم وارد بشویم و این مسائل را از آن ریشہ بہ اصطلاح غیر دینے یا بعضاً ضدّ دینے آن جدا کنیم و بہ یک منشأ قرآنے و یک منشأ دینے و وَحیانیے متّصل کنیم. خب این خیلے مهم است؛ این یک تسلّط اساسے بر کارهاے دیگران لازم دارد؛ ما باید بدانیم کہ دیگران در این زمینہا چه کرده‌اند»

مطالبہ رہبر

۹. سال بعد با عتاب شدیدتر:

«چرا در زمینہ علوم انسانے وقتے گفتہ میشود کہ بنشینیم فکر کنیم و علوم انسانے اسلامے را پیدا کنیم، یک عدہا فوراً بر مے آشوبند کہ «آقا! علم است»؟ علم است؟ در علوم تجربے کہ علم بودنش و نتایجش قابل آزمایش در آزمایشگاه است، اینہمہ غلط بودن یافتہہا کہ علمے روزبہروز دارد اثبات میشود، آنوقت شما در علوم انسانے توقع دارید [غلط نباشد]؟ در اقتصاد چقدر حرفہا کہ متعارض و متضاد وجود دارد! در مدیریت، در مسائل گوناگون علوم انسانے، در فلسفہ، اینہمہ حرفہا کہ متعارض وجود دارد؛ کدام علم؟ علم آن چیز کہ است کہ شما بہ آن دست پیدا کنید، بتوانید بفہمید آن را، از درون ذہن فعال شما تراوش بکند، باید دنبال این باشیم کہ ما تولید علم بکنیم؛ تا کہ مصرف کنیم علم اینوآن را!»

قواعد یاریگر

قاعده لطف

﴿اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ
الْعَزِيزُ﴾ شورۃ: ۱۹

علوم انسانی اسلامی یکی از نیازهاۑ طاعت
خدا در عصر حاضر است. ممکن نیست
نظریه‌هاۑ لازم برای تحول در علوم انسانی را
خداوند از مسلمانان دریغ کرده باشد.

قاعده بلاغ

﴿فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ﴾ نحل: ۸۲

آن نظریه اسلامی در علوم انسانی که نیاز
مسلمانان است و طبق قاعده لطف به تردید
زیرساخت‌ها؟ آن به عالمان مسلمان الهام
می‌شود، اگر در اختیار احدی از علما قرار
گرفته، لاجرم بیان شده است.

قاعده سلطه

﴿فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى﴾ نازعات: ۲۴

صاحبان سرمایه به حسب نیاز خود مراکز پژوهشی را حمایت می‌کنند؛ آن‌ها را که بتوانند در مسیر تأمین سود سرمایه قدم بردارند. بنابراین نمی‌توان از رونق و رواج یک نظریه، صحت آن را نتیجه گرفت.

قاعدہ احسن

﴿وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنُ وَلَا السَّيِّئُ اِدْفَعْ بِالَّتِي هِيَ اَحْسَنُ﴾ فصلت: ۳۴

گفتگو اگر بہ دور از نفوذ قدرت و ثروت انجام پذیرد، لاجرم با برترک نظریہ پایان مے پذیرد کہ تناسب بیشترک با رسیدن بہ هدف هستی، یعنی طاعت الہی داشتہ باشد۔

قاعده خوف

﴿وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ
مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ
الصَّابِرِينَ﴾ بقره: ۱۵۵

عالمان در مقام مناظره و مباحثه که قرار
بگیرند، ملاحظه درک عمومی جامعه را
می‌کنند. آن بخش از نظرات خود را که
خلاف درک و فهم مردم است می‌پوشانند و
پنهان می‌سازند.

قاعده آباء

﴿وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَتَّبِعُ مَا
وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا﴾ لقمان ۲۱

مردم به بزرگان خود اعتماد دارند و نادانسته‌ها را به دانای آن‌ها رجوع می‌دهند. شاگرد اگر در جواب ناتوان شود، نظر مقابل را نمی‌پذیرد، زیرا در ضمیر خود می‌گوید: پاسخ را من نمی‌دانم، ولی استاد قطعاً می‌داند.

راهکار عملیاتی

شناسایی گسترده نظریه پردازان علوم انسانی

استخراج خلاصه نظریه هر کدام با دقت بسیار

دسته بندی نظریات بر اساس مشابهت

ایجاد فضا انصاف به دور از رسانه ها

حضور صاحب نظریه بدون شاگردان

راہکار عملیات

حضور اندیشمندک مافوق براک انضباط

خلاصہ سازک مناظرات و آراء براک داورک

دستیابے بہ راک داوران بر اساس متن گفتگوا

ارسال خلاصہ و راک براک صاحب نظریہ

ایجاد چرخہ گفتگو با ترغیب بہ ادامہ بحث

اهداف حاصله

- ❧ یافتن نظری که بر اساس قاعده لطف به مسلمانان اعطا شده
- ❧ به دست آمدن مبانی و زیرساخت‌های علوم انسانی اسلامی؛ مواد خام تحوّل
- ❧ ترغیب صاحب نظران به تفکر در موضوع علوم انسانی اسلامی
- ❧ کاستن از اشتباهات در نظریات با تضارب آراء
- ❧ نشر تغییرات آراء در شاگردان و به صورت آبشاری تا سطح عموم مردم و تغییر فرهنگ عمومی

انقلاب علمے

- ❧ تغیر از پایین بہ سمت بالا
- ❧ بسیار پرهزینه است
- ❧ منجر بہ ہرج و مرج علمے مے شود
- ❧ تحول علمے نباید از دانشجویان آغاز شود

کودتاۓ علمے

- ❧ استفادہ از قدرت براۓ ترویج یک نظریہ
- ❧ قدرت سیاسی یا اقتصادی
- ❧ احتمال حذف نظر صائب و صحیح
- ❧ خسران عظیم و جبران ناپذیر

تحوّل علمے

- ❧ تغییر بنیان‌هاک علم از بالا
- ❧ توسط دانشمندان و در مرزهاک دانش
- ❧ از طریق تضارب آراء
- ❧ دستیابے به گزاره‌هاک جدید علمے
- ❧ اصلاح مبانی و ریشه‌ها

ویژگی ہاے پروژہ

مدت اجرا: برنامه: شش ماه

نهاد مجری برنامه: مؤسسه آموزش و پژوهش
امام خمینی (ره)

برآورد هزینه برنامه: پنجاه میلیارد ریال

تعداد فعالیت ها: برنامه: هفده عملیات در سه
مرحله؛ جمع آوری، برگزاری، تنظیم دستاوردها

همکاران پروژه

ملاحظات	نوع نیاز / ظرفیت	نهاد / جریان
موسسه فتوح اندیشه (استاد رهدار) با رویکرد جریان شناسی	کشف و تبیین مسائل کلان اندیشه ای علوم انسانی در مکاتب غربی	دانشگاه امام صادق (ع)
امکان ارزیابی پژوهش های علوم انسانی نیروهای مسلح	نقد مبانی غربی ناظر به جانمایی مساله در منظومه معارف و نیز تولید مبانی حکمی علوم انسانی اسلامی با ظرفیت ساختارمند و منسجم سرمایه انسانی موسسه	موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره) (آیت الله رجبی)
فرهنگستان علوم اسلامی قم (آیت الله میرباقری)	تبیین مسئله در منظومه معرفتی اسلام بر اساس نظرات امامین انقلاب	موسسه علوم و معارف اسلامی (استاد واسطی)
با رویکرد اکتساب نظریه	روش استنباط مبانی با الگوی فقه کلان (سیستمی)	جریانات معتقد به نظام فکری شهید صد (ره)
	طراحی و اجرای الگوی تبیین، پیاده سازی و راهبری در حاکمیت (اقامه)	جامعه اندیشگاهی
تجربیات موفق ستادی موسسه علوم نوین اسلامی (استاد محمدی)	شبکه همکاران	مرکز مدیریت حوزه های علمیه (استاد رجایی نیا)

با توکل بر خدا